

İnsanlara Adanmış Bir Ömür: Turgut Köksel Anısına, Saygılarımla*
A Life Dedicated to People: In Memory of Turgut Köksel, With All My Respect

Mehmet Oğuz Köksel¹

¹Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, <https://orcid.org/0000-0002-4340-9725>

Şekil 1. Turgut Köksel

Sayın Editör,

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesinin kuruluş günlerindeki kadroda yer alarak Turgut Köksel'i tanımış olan arkadaşlarımız hastanemizin konferans salonunda onun adını gördüklerinde zaten bunun gerekçesini biliyor ve geç bile kaldığını düşünüyorlar. Ama aramıza sonradan katılan arkadaşlarımız doğal olarak o ilk yıllarda birlikte çalışmamış oldukları için tanıyamadıkları, hastanemizin kurucu başhekimini Turgut Köksel'i biraz tanımalılar. Aslında benim olduğu kadar pek çok arkadaşımız için de O "Turgut Abi" idi (**Şekil 1**). O'nu tanımış olanlar bu makaleyi okuduklarında biraz hüzünlü biraz neşeli anıları da hatırlamış olacaklar. Bu tanıtma ve hatırlatma işini yine aramızdan bazı arkadaşlarımızın önemli katkıları ile hazırladım ve sizlerle paylaşıyorum.

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 2023;13(3):482-497

DOI: 10.31020/mutfd.1353845

e-ISSN: 1309-8004

Geliş Tarihi – Received: 01 Eylül 2023; Kabul Tarihi - Accepted: 07 Eylül 2023

İletişim - Correspondence Author: Mehmet Oğuz Köksel <oguzkoxsel@mersin.edu.tr>

Turgut Köksel 15 Temmuz 1950 tarihinde Gaziantep'te doğdu. Beş çocuklu bir ailenin ikinci çocuğu, kendisinden 15 ay büyük ablası Behiye Meral, iki yaş küçük kardeşi Hamit ve altı yaş küçük kardeşi Emel ile çocukluk yılları Gaziantep'te birlikte geçti. Henüz beş yaşında iken ilkokul birinci sınıf öğrencisi olan ablasının ve o yılların gözde dergisi "Doğan Kardeş" dergisinin de katkısı ile okumayı öğrendi. İlkokulu Gaziantep Kayacık İlkokulunda bitirdi. 1960'lı yıllarda ülkemizde nitelikli yükseköğretimin büyük illerde sınırlı olmasının getirdiği zorunluluklar, çocuklarının eğitime çok önem veren babası Talat Köksel ve annesi Hafize Köksel'in kararı ile 1960 yılında aile Ankara'ya taşındı (**Şekil 2**). Bir yıl sonra beşinci kardeş Mehmet Oğuz da aileye katıldı. Ortaokulu ve liseyi İstanbul Haydarpaşa ortaokulu ve lisesinde bitirdikten sonra 1967 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesine başladı (**Şekil 3**). Ülkemizin eğitim sistemine göre o yıllarda üniversiteye girdikten sonra askeri öğrenci olmak için başvurulmakta idi. Turgut Köksel lise yıllarında planladığı asker olma hedefini tıp fakültesine girdikten sonra gerçekleştirdi ve eğitimine askeri öğrenci olarak devam ederek 1976 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Aynı yıl sevgili eşi, iki oğlunun annesi Nezahat ile evlendi. Bir yıl Ankara Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA) hastanesinde teğmen tabip olarak çalıştıktan sonra tabip üsteğmen olarak Denizli 11. Tugayına atandı ve Sıhhiye Bölük Komutanı olarak göreve başladı. Beş yıl kadar görevde kaldığı bu dönemde her zaman gururla bahsettiği oğulları Murat 21 Temmuz 1978'de ve Fırat 9 Temmuz 1979'da aileye katıldı (**Şekil 4**).

Şekil 2. Babası ve Annesi

Şekil 3. Turgut Köksel Gençlik Yılları

Şekil 4. Eşi Nezahat ve Oğulları Murat ile Fırat

Şimdi burada bir parantez açıp Turgut hocamızın kendi anlatımı ile Denizli yıllarından bazı anıları sizlere aktarmak isterim.

“1980 askeri darbe öncesi baharında, Denizli’de kışla görevim için Tugay’ın doktorluğunu üstlendiğim dönemde, bir öğleden sonra odamın kapısı çalındı.

- ‘Gel’ dedim...

İçeri giren uzun boylu, narin elli, tabii ki kısa tıraşlı, üniformalı bir askerdi. Klasik olarak asker tekmilini verirken ince sesi dikkat çekiciydi. Ama daha önemlisi adını duyunca doğru mu anladım diye, kafamı masamdaki işten kaldırıp, yüzüne çevirdim. Doğru anlamışım, kapıdaki asker, Yeşilçam’ın muhteşem jönü Tarık Akan’dı.

- ‘Evet’ dedim,

Komutanım, birliğe geleli üç gün oldu, tüm komutanlarım dahil yüzünü görüp, tanışmadığım kimse kalmadı. Tüm askerler yanıma geldi, tüm komutanlarımız hatta eş ve çocuklarını da yanına çağırtıp, tanıştı, fotoğraflar çektirdik. Bir tek sizinle tanışmadım. Müsaadenizle, anlayacağınıza ve Birlik içerisinde anlatılan sevilirliğinize ve saygınlığınıza güvenerek tanışmak üzere ziyaret etmek istedim.

Birlik’te yarattığımı söylediği sevgi ve saygıya dayalı düzen için teşekkür de edince, postam Yusuf’u çağırtıp, zamanın meşhur Fruko gazozlarından 2 tane kapıp gelmesini emrettim.

Asker gitti, gelmez... 15 dk., bir buçuk saat... oldu hala gelmiyor. Kantin 50 metre ilerde ve benim Mardinli posta, gidiş o gidiş kayıp... İkinci bir posta asker çağırıp, benim ilk postanın peşine gönderdim. 10 dk. sonra, posta Yusuf, üstü kir pas, eller yağ içinde, gecikmiş olmanın ve kendince komutanın emrini yerine getirememenin sıkıntılı ürkekliğiyle nefes nefese, elinde de yere bıraktığı demir parçası karşımda. Belli ki bayağı koşuşturmuş, ter içinde...

- ‘Oğlum Yusuf neredesin, alt tarafı 2 Fruko istedim, bu ne hal?’ diye sordum.

Komutanım, her yere baktım yok, en son bölük kademesine gittim, sadece bir tane sağlam kriko bulabildim, ikincisi Jeep’in altındaydı, şoförünü bulup, sizin istediğinizi söylemem biraz gecikti özür dilerim, dedi.

Cevap sanırım Mehmetçiğin halini yeterince göstermiş olmalı ki, sadece yıkıl karşımdan diyebildim. Yusuf’un bunu duyar duymaz; Emredersiniz komutanım deyip 2,80 odanın ortasına, masamın önünde ayaklarımın dibine yüzüstü kapaklanıvermesi bir oldu...

Sözün bittiği yer diye düşünerek sustum.

Askerliği süresince Tarık Akan ile gündüzleri komutan ve asker ama mesai sonrası iki arkadaş olarak güzel bir dostluk yaşadık.”

Şimdi yine Turgut hocamızın kendi anlatımı ile biraz daha eskilere gidelim.

“Gaziantep’ten İstanbul’a Haydarpaşa Erkek Lisesi’ne geldiğim ilk yıllarda doğal olarak Antep aksanı ile konuşuyor İstanbul aksanını konuşamıyor bazen de anlamakta zorlanıyordum. Sırf bu yüzden sözlü sınavlarda dilim tutuluyor ve sorulara yeterli düzgün cevap veremediğim için susuyordum. Hatta o dönemlerde, yazılı sınavlardan 10 alırken sözlü sınavlardan düşük not alıyor olmam öğretmenlerimin gözünde acaba kopya mı çekiyor imajı oluşmasına neden oluyordu. Ya da ben öyle düşünüyordum. Posta Yusuf ile anlattığım anılarım beni tekrar lise yıllarının acı anılarına götürmüştü. Yusuf’u anlayabiliyordum, çünkü yıllarca benim için de bıçak ‘PIÇAK’, Japon ‘CAPON’ ve birçok kelime başka bir şeydi...

Benim şansım ve Yusuf’ un şanssızlığı; benim, ufku geniş, geleceği gören aydın bir adam olan Talat KÖKSEL’in beş çocuğundan biri olmam, oysa Yusuf’un bu şansının olmayıştı... Böylece ben eğitim için tüm şartları zorlayarak önemli adreslere ulaşabildiğim. Yine bu sayede Haydarpaşa Lisesi öğrencisi iken Üsküdar Klasik

Türk Müziği Korosu ile tanıştım. Başlangıçta düzgün konuşma ve sesimi doğru kullanmaya yönelik hedefim zaman geçtikçe beni içine çeken, dinlemeyi ve söylemeyi çok sevdiğim bir Türk Sanat Müziği hayranına dönüştürdü.”

Şimdi Turgut hocamızın hayatının başka bir kesiti ile devam edelim.

Denizli Kita görevi bitiminde Ankara Gülhane Askeri Tıp Akademisi dönemi 1982 yılı ile birlikte başlıyor. Önce 1982 – 1986 yıllarında Nöroşirürji anabilim dalı asistanlığı ve ardından uzmanlık, yardımcı doçent olarak GATA’da devam ederken 1988 – 1989 yıllarında İngiltere’de Prof. Dr. Alan Crockard’ın direktörü olduğu “The National Hospitals for Neurology and Neurosurgery Department of Surgical Neurology” kliniğinde “Nöroşirürjide transoral cerrahi yöntemler” üzerine çalıştığı süreç. O dönemde A. Crockard ile birlikte olan yayınları arasında 1991 yılında yayınlanan “*Transoral transclival clipping of anterior inferior cerebellar artery aneurysm using new rotating applicator*” ve 1990 yılında yayınlanan “*Craniospinal neurenteric cyst*” makaleleri gösterilebilir.

Elbette Turgut Hoca’yı anlatırken yaşadığı anılara göz atarak onu daha yakından tanımamız gerekiyor. Yine yakınlarına anlattığı bir başka anısı ile devam edelim.

“1988-89 yıllarında İngiltere’ye gidip çalışmaya yeni başladığı günlerden bir anı. Çalıştığı hastane ile oturduğu evi arasında yaklaşık 20 km. Grev nedeniyle metronun çalışmadığı bir gün sabah erken bir ameliyata yetişmek için 20 km.’yi yürüyerek hastaneye gider ve hocası Crockard’dan önce hastanede olur, ameliyat ekibinde çoğu kişinin gelemediğini bilen hocası onun nasıl gelebildiğini sorup yürüyerek geldiğini öğrendiğinde çok şaşırır ve o günden sonra ameliyatlarda onun hep yanında olmasını ister. Bu aynı zamanda yıllar süren birlikte çalışmanın da başlangıcı olacaktır.”

Londra sürecinin ardından biten ilk evliliği ve sevgili eşi Nüket ile gerçekleşen ikinci evliliğinin ardından 6 Şubat 1993’te çok sevdiği kızı Ceylan aileye katılıyor (**Şekil 5-8**). Aynı yıllarda akademik olarak doçentlik, askeri olarak albaylık aşamaları geliyor (**Şekil 9**). 1995 ile 1998 yılları arası Erzurum Mareşal Fevzi Çakmak Askeri Hastanesi Başhekimliği ve 1998 Eylül ayı itibarıyla askeri yaşamdan emeklilik ve Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi kurucu kadrosunda göreve başlayış.

Turgut hocamız vefat ettiği 11 Mart 2007 tarihine kadar Mersin Üniversitesinde görev yaptı. Bu dokuz sene içerisinde Mersin Üniversitesi hastanesinin kurucu başhekimliği ile Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerinde bulundu (**Şekil 10,11**). Aynı zamanda Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesinin de ilk yılları olan bu dönemde birlikte çalıştığı tüm akademik ve idari personel arkadaşları tarafından çok sevildi.

Şekil 5. Kızı Ceylan ile birlikte Halfeti

Şekil 6. Kızı Ceylan ile birlikte Mersin

Şekil 7. Kızı Ceylan ve oğlu Murat ile birlikte

Şekil 8. Oğulları Murat, Fırat ve Kızı Ceylan ile birlikte

Şekil 9. Tabip Albay Turgut Köksel

Şekil 10. Mersin Üniversitesi Hastane Başhekimlik

Şekil 11. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahisi Anabilim Dalı

Vefatının ardından büyük üzüntü ile birlikte renkli kişiliği ve unutulmaz anılar kaldı. Bu anıları sizlere yine birlikte çalıştığı fakültemiz öğretim üyelerinin anlatımı ile nakletmek istiyorum.

“Prof. Dr. Güliz İKİZOĞLU; Bundan yedi yıl önce, Mersin'e döndüğümde hastaneye ilk geldiğim gün Başhekimlikte O'nun odasına gitmiştim. İlk bakışta insanı biraz korkutan bir ciddiyeti vardı. Nereden bilebilirdim o ciddi görüntünün arkasında tanıyabileceğim en içten, en tatlı, en düzgün insanlardan birisinin olduğunu? Daha sonra, O'nun ikinci kattaki odasına yerleştim. Tüm duvarları kaplayan sertifikalar, fotoğraflar ve bir Galatasaraylı olarak anında dikkatimi çeken Fenerbahçe posterleri... Sonra kahve sohbetlerimiz, O'nun

günde bir fincan içtiği kafeinsiz neskafesi, bazen gözlerimiz dolarak paylaştığımız anılarımız... Sonra hiç beklenmeyen hastalığı, yine de umut etmekten vazgeçmeyişimiz, ama O'nun vazgeçmesi... Ayrılışımızın üzerinden bir yıldan fazla bir zaman geçti. O'nu düşünmeden geçen tek bir günüm olmadığını söyleyebilirim. "Turgut Köksel'i nasıl hatırlıyorsun" diyenlere şöyle cevap verebilirim: ince uzun bir siluet, mahcup bir gülümseme, yumuşacık bakışlar, kısık bir ses, kendisinden başka herkesi düşünen altın gibi bir kalp, sevdiklerini asla yarı yolda bırakmayan bir ağabey, her zaman güvenebileceğiniz bir dost... Seni tanımak çok güzeldi Turgut ağabey. Tekrar görüşmek üzere..."

"Prof. Dr. Ülkü ÇÖMELEKOĞLU; Metropol binasının fakültemize ayrılan 12. katının minicik odalarından birindeydi ilk karşılaşmamız. Bakışların sert gelmişti. Bu nasıl adam diye düşünmüştüm seninle ilgili olarak. Bir süre bulunduğun odaya bile gelmedim. Ama çay ocağına ulaşmak için o daracık koridoru geçerken senin ve çevrendekilerin kahkaha seslerine kulak vermeden de edemiyordum. Nerden bilebilirdim ki o sert görünümün altında hep danışabileceğimiz bir akıl, sığınabileceğimiz bir yürek olduğunu. Nerden bilebilirdim ki o müthiş espri gücünle en dibe vurduğumuz anlarda bile bizi tutup çıkarabilecek güçte olduğunu... Uğur Hoca'nın sabah toplantılarını hatırlıyor musun? Her sabah 7.30'dan itibaren toplanmaya başladık.

Gelen, odalardan bir sandalye kapar doğru toplantı salonuna koşardı. Halimiz görülmeye değerd. Bir telaş, bir telaş.

Gecikenin vay haline. Kasılırdık iyice. Uğur Hoca gittikten sonra odalarda küçük kümeler oluşturur, günün kritiğini yapardık. İşte bu kritikler sırasında seni tanımaya başladım.

Ne kadar neşeli ve şakacıydın. O müthiş gerginliğimizin üzerine bizi gülmekten kırar geçirirdin. Ve böylece bir sonraki sabah toplantısına hazır hale gelirdik. Sen bunun farkında mıydın, bilmiyorum. Şimdi bunu sana sorabilmeyi ne kadar isterdim.

Dürüsttün, şefkatliydin ve alçak gönüllüydün. Ne olursa olsun bizleri hep sakınırdın, kırılıp incinmemize hiç tahammül edemezdin. Sonra araya ayrılık girdi. Metropol günleri bitti. Hastane süreci başladı. Yeni kurulan bir hastanenin başhekimisi olmak hiç kolay değildi. Kozasını ören bir ipek böceği inceliğiyle ve çalışkanlığıyla hastanemizin temel taşlarını döşediniz hep birlikte. Artık pek görüşemez olduk. Bizler hastaneye pek gelemiyorduk, sizler de Yenişehir kampüsüne.. Neyse ki aradaki dersler ve toplantılar bir araya gelmemiz için iyi nedenlerdi. Bir gün hasta olduğumu duydum. Ama Turgut abi güçlüdür, dirençlidir, bir sürü şeyin üstesinden gelmiş bunun mu üstesinden gelemeyecek diye düşündüm. Ve hatırlarsan her karşılaştığımızda bunu sana söyledim.

Bir gün "Turgut abi çok hasta, durumu hiç iyi değil" dediler, inanmadım. Hastaneye geldim seni görmek için. Ameliyathanenin kapısında galoşları giydim ama geri çıkardım. Çünkü seni öyle görmek istemedim. En son on beş gün önce hastane bahçesinde karşılaştığımızda yüzünde o tatlı gülümseme bana sitem etmiştin "Yine nereye koşuyorsun abini hiç görmüyorsun" demiştin. İyi haberlerini hep umutla bekledim ama olmadı. Bir sabah erkenden seni yitirdiğimiz haberi geldi.

İçimde büyük bir acı hissettim. Çok erken yitirilmiş bir abi, yeterince zaman ayırlamamış bir dostluktan bu acıyı hissettiren.

Sadece sen mi sitem edebilirsin? Şimdi ben ve bütün dostların sana sitem ediyoruz Turgut abi, bizi bu kadar erken terk ettiğin için.

Ama sadece sitem etmiyoruz aynı zamanda teşekkür de ediyoruz yaşamımıza girdiğin için. Ne yaparsak yapalım, üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin, hiç unutamayacaklarımız vardır yaşamımızda. Onlardan biri de sensin Turgut abi.

“Prof. Dr. Tamer AKÇA; Evinize bir misafir geldiğinde onu kapıda karşılayıp, kapıya kadar uğurlamaz mısınız? Düzgün giyinip, evinizin düzenini, temizliğini gözden geçirmez misiniz? Rektör hastaneyi ziyarete geldiğinde başhekimin orada olması mı garip, yoksa olmaması mı?

Hiç hata yapmak istemiyorsan, hiçbir şey yapmaman gerekir... Lider ufku değil, ufkun ötesini görendir...

Turgut hoca...

Cerrahlığını değerlendirmek haddime değil...

Ne birlikte ameliyata girdik, ne de cerrahi kıdemim onun cerrahlığını değerlendirme küstahlığını göstermeme müsaade etmez. Özellikle brakial plexus cerrahisindeki sihirli parmakları nedeniyle zaten kendi camiası tarafından daima saygı ve hürmetle anılmaya devam ediliyor.

Ancak Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nde başhekimlik yaptığı dönemde kısa bir süre de olsa yardımcılığını yapma onuruna eriştiğime göre, yöneticiliği ile ilgili ahkâm kesme ve **“Turgut hoca asla iyi bir yönetici olmadı.”** deme hakkını kendimde görüyorum.

Evet, **Turgut Köksel hoca hiçbir zaman iyi bir yönetici olmadı...**

Olamazdı da zaten...

Neden mi?

Çünkü “koltuk sevicisi” değildi, mütevazıydı

Bir günden bir güne “başhekim”, “profesör” veya “kıdemli hekim” olduğunu açıkça hissettirmede. Hatta başhekimlik masasında otururken görmüşlüğüm bile çok azdır. Kapısı her daim açık olduğu için, önünden geçerken veya odasına girdiğimde onu hep masasının önündeki koltukta bacak bacak üstüne atmış bir şeyler düşünürken, birileriyle konuşurken veya elinde kalemi önündeki sehpanın üzerine konmuş evrakları incelerken görürdüm.

Çünkü sahipleniciydi

Sorumluluğuna verilmiş olan hastaneyi ve çalışanları daima sahiplenirdi. Başarıları çalışanlarına paylaştırırken hataları bizzat üstlenirdi. Taşın altındaki sadece eli olmazdı hiç. Daima bütün zihni ve bedeniyle girerdi oraya.

Çünkü üstlerine nabza göre şerbet vermezdi

“Aman efendim, nasıl da haklısınız.” “Pek güzel buyurdunuz.” “Hemen hallediyorum.” “Lafı bile olmaz.” Evet, tıbbiyeden büyüklerine saygısını gösterirdi. Ama bu durum asla her söyleneni aklına veya konjonktüre uysa da uymasa da gözü kapalı yapmak anlamına gelmezdi.

Çünkü astlarını ezmezdi

Birçok idari hata yaptım. Hekiminden personeline, hastane çalışanlarının yaptıkları hatalar oldu. Bizim yüzümüzden tenkit edildiği, hırpalandığı çok oldu. Üstlerinden, altındakileri zor durumda bırakacak talimatlar aldığı da çok oldu. Ama daima yukarı ile aramızda bir tampon bölge, bir süzgeç olmayı tercih etti. Daha önce ve daha sonra gördüğüm başhekim örneklerinin bazılarında olduğu gibi, gelen eleştiri ve talimatları olduğu gibi, hatta abartarak astlarına yansıtmazdı. Süzülmesi gerekenleri süzer, yumuşatır ve geriye kalanı aktarırdı.

Çünkü yüzü asık gibiydi ama hep gülerdi

Hoca ağırdu. Bakışının ağırlığı vardı. Duruşunun ağırlığı vardı. Eğer tanımiyorsanız biraz uzak durmak onu ilk kez gören her mantıklı insanın tercihi olurdu. Ama bu tercih, kendisini tanıyana kadar edinilen yanlış önyargılardı. Hayatla eğlenmeye hep bir bahanesi vardı.

Çünkü hoşsohbeti

Meslek hayatımda birçok yönetici hekimle çalıştım. Birçoğu meslektaşları veya çalışanları ile aynı ortamda dahi olmamayı seçmişlerdi. Bir kısmı girdiği ortamı seyreltirdi. İnsanlar teker teker ortamı terk ederdi çünkü. Geri kalan birkaç örnekte biri olan Turgut hoca ise ne zaman kafeteryaya girse herkes kendisini masalarına buyur ederdi. Oturduğu masa bir anda nüfus enflasyonuna uğrardı. Masadan gelen kahkaha seslerine karşı koymak için kör-sağır veya anti sosyal olmak gerekirdi.

Çünkü espriliydi

Masadan yükselen kahkahalar günlük hayatın mavrasından kaynaklanırdı, doğru. Ama en ciddi konuları bile kahkahayla karşılamak için adınızın Turgut Köksel olması gerekirdi:

Zamanının yerel basınında kendisini açıkça hedef gösteren bir yazı yazılmıştı. Emekli tabip albay olduğu da özellikle vurgulanmıştı. Hocanın reaksiyonunu asla unutmam: Okudu. Bir daha okudu. Kafasını kaldırıp gözlüklerinin üzerinden baktı ve "İlk defa bir gazete soyadımı doğru yazmış. Diğerleri hep Köksal olarak yazıyordu. Tebrik ediyorum, sorumlu gazetecilik böyle olur işte." deyiverdi.

Çünkü çözümcüydü, pratikti

Hastane. Sorunların anlık olarak ortaya çıktığı ve aynı şekilde anlık olarak çözülmesi gereken bir kurum. Ne zaman başınız sıkışsa Turgut hocanın kıvrak zekâsı hazır ve nazır olarak oradaydı. Hiç kimsenin zarar görmesine fırsat vermeyen çözüm aslında burnunuzun dibinde olurdu. Bu özelliğin bütün cerrahlarda mecburen olduğunu ama bazılarının bu yeteneklerinin farkında olmadığını söylerdi.

Çünkü bürokrasiyi çok iyi bilir ama onu kendisine siper etmezdi

"Seni anlıyorum, fakat kurallar." cümlesini hiçbir zaman öğrenememişti. Kanunları, yönetmelikleri bilmez miydi? Elbette hem de çok iyi bilirdi. Ancak talepleri veya sorunları yokuşa sürmekten, onlardan kaçmak için bir takım gereksiz bürokratik cambazlıklardan nefret ederdi. Dedim ya pratik çözümcüydü.

Çünkü "evet"i evet, "hayır"ı hayır demekti

Nabza göre şerbet veremezdi demiş miydim? Demediysen de şimdi diyorum. Bir şey sorardınız, bir cevap verirdi. Yeterliydi. Konu kapanırdı.

Çünkü hümanistti

İnsanlara rütbesine, makamına, sosyal konumuna göre davranmazdı. Temel olarak sevgi duyardı. Her sabah, hocalarından azar işitmesinler diye nöbetçi asistanları odalarına gidip kendisi uyandırırdu. Sonradan "Bırak uyusunlar, rektör bey gelince hesabını kendileri versinler." diyen başhekimini de bizzat gördüğüm için veriyorum bu örneği.

Çünkü şiiri, sanat müziğini bilir ve severdi

Bir sabah nöbetten bunalmış öğretim üyesine verdiği cevap Sabahattin Ali'ye de selam niteliğindedi:

Görmek istersen denizi

Yukarıya çevir yüzü

Deniz gibidir gökyüzü

Aldırma gönül aldırma...

Üsküdar Musiki Cemiyeti konusu ayrı bir hikâyeye zaten.

Çünkü çok güzel söverdi

Örnek vermeyi çok isterdim. Ama onu tanıyanlar ve cerrah olanlar anladılar. Nokta.

İşte bu nedenlerle Turgut Köksel hiçbir zaman iyi bir yönetici olamadı...

Kusuruma bakma sevgili hocam, sevgili ağabeyim, sevgili mentorum. Bunları açıklamasaydım tarih beni affetmezdi...

Sevgi, saygı ve özlemle..."

“Prof. Dr. Erdal DORUK: Sevgili Turgut Köksel ile ilk karşılaşmamız metropol binasının 8. katında bir sabah vakti oldu. Takım elbisesi, elinde bond çantası ve sinekkaydı traşı ile hemen fark ediliyordu. Prof. Dr. Uğur Oral’ın odasında kendisine hitaben ‘çağırдың geldim’ sözüyle bizlere katılmış ve bu iyi kalpli insanla tanışma ve birlikte çalışma fırsatına sahip olmuşum. Aynı uzmanlık alanından olmasak da bulunduğu ortamlarda hemen bir cazibe merkezi oluşturur insanları etrafına toplardı. Yılların getirdiği birikimle heybesi oldukça doluydu. Hayatı, yaşanmışlıkları ve zengin anekdotları herkes için ilgi çekici idi. Hep hüzünlü bir yanı vardı. Başhekim yardımcılığı yaptıığım dönemde sakin tarzı, olaylara farklı açılardan bakabilme becerisi, birlikte çalıştığı insanlara güven aşılması bana çok şey kattı. Birlikte çalıştığımız süre boyunca incitici tek sözünü duymadım, başarısızlık olduğunda üstlenir, başarı olduğunda paylaşırdı. Bu akademik camiada sık görülen bir özellik değildi. Kuruluş döneminde zorlu şartlarda çok sayıda riski korkmadan üstlenmiş, zaman zaman kendine yapılan haksızlıklara rağmen yılmamıştı.

Anılarını anlatırken modern meddah gibi olayları süsler dinleyicilerin dikkatini hep dorukta tutardı, Kendisini dinlemek her zaman çok keyifli idi. Bir gün beni odasına çağırdı; Bak bir hastam bana ne getirmiş dedi ve bir kutuyu gösterdi. Hasta bana bunu verirken “hocam baktıkça beni hatırlarsın dedi” dedi. Ve şimdi bak diyerek kutuyu açtı, içinden bir duvar saati çıktı. Camının ortasında ince yağlı boya fırçası ile hastanın adı soyadı yazıyordu. Kahkahalarını patlattı.

Keşke gülen yüzün hiç solmasaydı. Bir hastalık sonucunda bizlerden ayrıldın ve hayatımın ağır yüklerinden biri olan tabutunu tören alanına taşımak görevini yaptırıldın. Ruhun şad olsun.”

“Prof. Dr. Derya Ümit TALAS; Sevdiklerini defnetmek her şeyin sonu değildir. Bunu Turgut Ağabey aramızdan ayrılığından sonra bir kez daha anladım. Bize anılarını, paylaştığımız idealleri, dostluğunu, fikirlerini, yılların süzgecinden geçmiş nasihatlerini, deneyimlerini, kalbini, sevgisini, hoşgörüsünü, muhteşem sesiyle kulaklarımıza nakşolan nağmeleri; kısacası her şeyini bırakıp gitti. Yani zarif bedeni gittiye de ona ait her güzel şey burada ve bizimle.

İdealleri uğruna savaşmak her dönemde takdir edilen bir olgudur. Yüksek idealleri savunmak ne kadar kutsalsa, başkalarının olumlu amaçlarına çıkar gözetmeksizin destek vermek ve yol göstermek de en az o kadar yüce bir duygudur. Yakın dost ve kardeşlerinin her zaman yanında olan, dertlerini kendine saklayıp, dertlerimize ortak olan, yol gösteren, destek olan ağabeyimize bir kez daha uğurlar olsun diyorum.

Biliyorum ki; Turgut Ağabey yine tatlı tebessümü, asil tavırları, affediciliği, güzel sesi, güneş gibi kişiliği ile bir yerlerde mutlu yaşıyordur. Etrafı sevenleri ile dolu dolu.”

“Prof. Dr. Sibel ATIŞ; ‘Çevresine neşe saçan insan’ Turgut ağabeyi düşününce aklıma ilk gelen özelliğidir bu. En sıkıntılı anımızda bile bizi neşelendirebilen, yaşama daha bir umutla bakmamızı sağlayan dost insan.

Bir gün yine etrafına toplanmıştık. Neşeli tavırlar ve anlattığı fıkralar ile bizi kırıp geçiriyordu. Bize başından geçen bir olay anlattı. Fıkra gibi bu olay: Turgut ağabeyin anlatımıyla sizinle paylaşmak istedim.

"Bir Londra yolculuğumda uçaktan indim ve bavullarımı almak için bavulların bulunduğu yere gittim. Herkes bavullarını aldı ama benim bavullarım ortada yoktu. Uzun bir araştırma ve soruşturmada sonra bavullarımın kaybolduğunu öğrendim.

Aradan uzun bir zaman geçti. Havalimanından aradılar. Bavullarım bulunmuş. Bu kadar süre içinde bavullarımın nerede olduğunu sordum. Neredeyse bir dünya turu yapmışlar. Önce Yeni Zelanda'ya, oradan Moskova'ya, sonra Kopenhag'a ve en sonunda da Londra'ya gelmişler ve bana teslim edildiler. Aradan birkaç yıl geçti. Yine Londra seyahatim gündemde. Uçak biletimi almaya gittim. Görevli memura İstanbul aktarmalı Londra'ya gitmek istediğimi ancak bavullarımın önce Tokyo'ya, sonra Madrid'e daha sonra Londra'ya gelmesini istediğimi söyledim. Görevli memur büyük bir şaşkınlıkla yüzüme bakakaldı ve "beyefendi siz dalga mı geçiyorsunuz hiç öyle şey olur mu?" dedi. Ama daha önce yapmış ve bavullarımı alıştırılmışsınız, benzer bir gezintiyi bu bavullarım da istiyor."

"Prof. Dr. Ayça YILMAZ; Böyle bir anma yazısına insan nereden ve nasıl başlayacağını bilemiyor. Ben, hayatıma bazen bilerek bazen de bilmeden, bu kadar etki eden insanın benim için önemini, küçük anı kırıntılarıyla, azıcık da olsa anlatmaya çalışacağım.

En sevdiğim bebeklik resmim, onun kucağında çekilmiş olan diye başlasam?

Sanırım doktor olmayı istememde, onu hastane koridorlarında beyaz önlüğüyle, sakın duruşuyla görmemin büyük payı var. Bu düşünceme başlangıçta çok sıcak bakmasa da; sonradan, "Madem doktor olacaksın, o zaman Hacettepe'de okumalısın" diyerek onaylamıştı.

Hacettepe'yi kazandığım yaz, "Doktor olacaksın, King oynamayı bilmelisin" diyerek, bu oyunun kurallarını ve inceliklerini bana öğretmişti. Sonradan, dönem arkadaşlarım arasında King oynamayı bilen bir kız olarak büyük sükse yapmıştım.

İlk tıp balosuna Dönem 1 öğrencisiyken onunla gittim: benim için müthiş heyecanlı ve gurur verici bir geceydi. Kendimi çok özel hissetmiştim.

Dönem 2'de, anatomi dersleri başladığında; ona ait kafatası ve kemiklerle ders çalışma ayrıcalığına sahip oldum. Odamdaki bu kemikler, aynı zamanda, yaşamakta olduğum, anneannemin evine sıkça memleketten gelen misafirleri de korkutarak odama girmekten alıkoymuştu. Nöroanatomi çalışırken bana çizerek anlattığı brakial pleksus dersi, konuyu o kadar basit ve anlaşılır hale getirmişti ki, anatomi atlasını bir kenara itip, onun çizimlerinden konuyu öğrenmiştim.

Dönem 3'ü bitirdiğimde, ilk intramuskuler enjeksiyon ve intravenöz kan alımı pratiğini onun sayesinde yaptım ve bu becerileri diğer dönem arkadaşlarımdan önce kazanmış olmanın avantaj ve keyfini yaşadım.

Bu tıbbi bilgi ve becerilerin yanında, Türk Sanat Müziği'ni sevmem ve kendimce söylemem de onun etkisiyle oldu; bu da benim öğrenciyken arkadaş toplantılarındaki popülaritemi arttırdı.

Göz Hastalıkları ihtisasımı bitirdiğimde; "Senin akademisyenliğe uygun bir yapın var" diyerek beni yönlendirdi ve elimden tuttu. Ve daha neler neler...

Çok erken bir yaşta, daha birlikte yapacak çok şey varken, kayan bir yıldız gibi bu hayattan geçti. Sonraki dönemlerde, "Keşke yanımda olsaydı da, şu konuda fikrini alabilseydim" dediğim çok zamanlar oldu. Çiğdem Talu'nun sözlerini yazdığı, bir Melih Kibar bestesi olan efsane Erol Evgin şarkısı "Aldım başımı gidiyorum", bana hep onu hatırlatır; ilk bölümünü paylaşayım:

Her kelime yalan, her yürek vefasız

Can üzgün perişan, can suskun kararsız

Çek git diyor şeytan, git sessiz sedasız
 Ve gittiğin zaman, sanma ki ağlayıp sızlarlar ardından
 Ben bu dünyadan, dosttan düşmandan aldım payımı gidiyorum
 Günahlarımla, sevaplarımla aldım başımı gidiyorum
 Gitgide yüreğime, ince bir sızı girse
 Gizli bir ateş beni yaksa da gidiyorum
 Ben bu hayattan, aşktan sevdadan aldım payımı gidiyorum
 Günahlarımla, sevaplarımla aldım başımı gidiyorum
 İkinci babam olarak nitelendirdiğim, hayatıma sihrili dokunuşlar yaparak, akışına etki eden özel adam; elbet bir gün buluşacağız, o zamana kadar hoşça kal”(Şekil 12).

Şekil 12. Ayça Yılmaz, kızı Ceylan ve Oğuz Köksel ile birlikte

Ailesi adına ablası Behiye Meral YILMAZ; Ailesi olarak bizler uzun yıllar pek çok sevinç ve üzüntüyü birlikte paylaştığımız ve çok sevdiğimiz bir insanı kaybettik. Onun kaybı, bizim için kelimeler ile tanımlanamayacak kadar büyük bir üzüntüydü ve yaşam devam ettikçe, eskiden onunla birlikte yapmakta olduğumuz şeyleri yaparken, sevinçli anları onunla paylaşmak ya da bir sıkıntımız, üzüntümüz olduğunda ondan destek ve fikir almak için gözlerimiz onu aradıkça eksikliği daha çok hissediliyor. O kadar çok şeyi birlikte paylaştık ki... (Şekil 13).

Şekil 13. Turgut Köksel Geniş Aile Bir arada

Sert görünüşünün arkasında bütün insanlar kucaklayan kocaman, sımsıcak bir yüreğe sahipti. Sevecen ve insancıldı. 56 yıl gibi kısa sayılabilecek hayatına çok şeyler sığdırdığına inanıyorum. Öyle bir kardeşim olduğu için onunla gurur duyuyorum. Dürüst, Çalışkan, Atatürkçü ve Çağdaş Türkiye'nin Aydınlik yüzü idi. Şu Çılgın Türkler Kitabının ilk yayınlandığı günlerdi. Kitabı bir çırpıda okuduğunu ve Atatürk ve Cumhuriyet ruhunu yeniden ateşlemek için birçok kitap alarak öğrencilerine hediye ettiğini biliyorum. Neşeli, hoş sohbet, iyi bir evlat, iyi bir baba, herkesi kucaklayan, sevecen bir insandı. Çok iyi bir doktor olması ve Türk Sanat Müziği sevgisi dışında mutfakta da çok becerikli bir aşçı idi. Hazırladığı hafta sonu kahvaltılarının ve mangal partilerinin tadı hala damağımızdadır.

Tabii ki Turgut Köksel deyince Fenerbahçeliliğinin de mutlaka söylenmesi gerekir. Kendisi Hacettepe Üniversitesinde iken de futbola aktif olarak devam etmiş ve GATA futbol takımının uzun dönem kaleciliğini de yapmıştır (Şekil 14).

Şekil 14. GATA Kaleci

Turgut'tan bahsederken anılarına da yer vermek gerekir diye düşünüyorum. Benim de ondan dinlediğim bir anı; Askeri tabip olarak askerlik şubesi yoklamaları için ilkokula başladığımız Gaziantep'e görevli gittiğinde, ilkokul öğretmenini ziyarete gider. Karşısında genç bir doktor olan öğrencisini gören öğretmeni gururludur ama o kadar da fazla mutlu olmamıştır. Şöyle der: Öğretmenlik yaşamımda senin gibi bir ya da iki öğrencim olmuştur. Sen bu ülkeyi yönetecek kadroların içinde olmalıydın. Keşke bu mesleği seçmeseydin!

Yıllar içerisinde öğretmenin bu isteği de kısmen gerçekleşti. İyi bir cerrahı, mesleki kariyerinin yanında çok başarılı yöneticilik görevleri de yaptı. Erzurum Mareşal Fevzi Çakmak Hastanesi Başhekimliğinden sonra Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluşuna kurucu Başhekim olarak çok emek verdi ve bundan çok gurur duydu.

Görevi gereği askerlerle çok birlikte oldu. Saf, temiz Anadolu insanı Mehmetçiklerle ilgili çok hoş anıları vardı. Bir başka anısı; Görevi gereği uzun yıllar GATA Nöroşirurji Kliniğinde çalıştı. Adını duyan Gaziantep'teki askerler işleri olduğunda ona ulaşmaya çalışıyorlar. Yine bir gün klinikte toplu olarak oturlan doktor odasına gelen bir asker, Turgut Köksel hocamı nerede bulabilirim diye kapıdan soruyor.

Ne yapacaksın sen Turgut hocayı. Diye sorulduğunda ise;

-O benim dayımdır, çok özledim, memleketten geldim, dayımı görmek istiyorum, diyor.

-Peki, görsen tanır mısın diye sorulduğunda ise, abi tanım, dayımı tanımaz olur muyum? diye cevap veriyor. Odadaki doktor arkadaşlar işaret ile gösterip işte karşında dediklerinde ise asker koşarak dayı diyerek boynuna sarılıyor.

Huzur içinde uyu. Ruhun Şad olsun.

Şimdi hastalığının son zamanlarındaki düşüncelerini yine Turgut hocamızın kendi anlatımı ile sizlere aktarayım.

“Yeniden doğsanız denir ya bazen.

Ben yeniden doğsam, yaşamımda bir kaç gençlik hatam hariç hiçbir şeyin, virgülüne bile dokunulmasını dilemez, aynı adamın oğlu olmak ve aynı hayatı yaşamak, en önemlisi mecburi ya da değil, onurla aynı üniformayı giymek ve rütbelerimi de yine beyaz gömleğimle birleştirmek isterdim, tüm zorluklarına rağmen...

İşin özü şu;

Doktor olursun, uzman olursun, daha okur hoca olursun. Prof. hatta benim gibi bölüm Başkanı olursun. Sevilirsin ya da...

Asker olursun, teğmen olursun, yıllar geçer, komutan, büyür Yarbay, Albay, Kıdemli Albay olursun. Sonra Emekli Albay.

Nihayet hayatımın Emekli Askerlik bölümüne geldim ama aslında askerlik de doktorluk da bitmez, biliyorum... Halen Emekli bir asker de olsam, fiilen yakında bir gün devlet gözüyle emekli bir doktor da olsam, biliyorum ki ve siz de bilin istiyorum ki; Komutanın da, hocanın da, Askerin de, doktorun da, asla emeklisi olmaz...

Başarılısı, başarısız, sevileni, seilmeyeni, istenen, istenmeyeni olur ama Emeklisi değil, yalnız ve yalnızca Rahmetlisi olur.

Ve bizler, yaşlandıkça gayri-ihiyari gazetelerin ilan sayfalarında takip ederiz.

Ölüm ilanlarımızı...

Tanıdık, tanımadık büyüklerimizin, devrelerimizin, arkadaş ve dostlarımızın, dönem arkadaşlarımızın, ya da alt devrelerimizin herhangi birinin adına rastladığımızdaki şok içimizi ister istemez burkar ve çok üzer, bazen yıkılır, sıranın bize geliyor olduğunu hisseder, ürpeririz.

Ama şunu iyi biliyorum ki;

Evlatlarıma, bir mimar olup şu binayı, bu köprüyü ben yaptım; Bir siyasi olup, bu kanuna, şu kararnameye ben imza koydum; Bir besteci gibi, şu şarkıyı ben yazdım vs. diyemiyorum.

Hatta yaptığım her şeyi mezun ya da taburcu etmiş ve ediyor olsam da, huzurluyum.

Çünkü ben de, tıpkı babamın yaptığı ve bana da öğrettiği ve miras bıraktığı gibi servetimi; yani huzuru; evimi, aşkı, namusumu; karımı, şeref ve onurumu; ismimi, gururumu; çocuklarım olarak gördüm ve yaptım.

Ve geriye döndüklerinde tıpkı benim gibi,

Onlar da bir gün,

Namuslu, şeref ve onuru için yaşayan ve bize değerli bir miras olarak eğitimi bırakan bir babamız vardı, bize öğrettiği ve devrettiği tüm değerlere sahip çıkacağız, huzur içinde uyu... diyebilsinler...

Gerçekleri biliyorum, gırtlak kanseriyim ve tedavi görüyorum. Kıdemli ve emekli albaylık vs. tamam ama rahmetli albaylık ya da rahmetli doktorluk sonrası unutulmayacağıma da biliyorum...

İyi ki doğdum ve bu hayatı yaşadım... Sevgiler... Sevgiler...

Prof. Tbp. E. Kd. Alb. Turgut Köksel''

Bilgi

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu makalenin hazırlanmasında çok değerli katkılarını sunan arkadaşlarımız Prof. Dr. Güliz İkizoğlu, Prof. Dr. Ülkü Çömelekoğlu, Prof. Dr. Tamer Akça, Prof. Dr. Erdal Doruk, Prof. Dr. Derya Ümit Talas, Prof. Dr. Sibel Atış Naycı ve Prof. Dr. Ayça Yılmaz'a, kardeşlerim Behiye Meral Yılmaz, Hamit Köksel ve Emel Köksel'e yeğenlerim Murat, Fırat ve Ceylan'a teşekkür ediyorum.

Kaynaklar

1. Crockard HA, Koksel T, Watkin N. Transoral transclival clipping of anterior inferior cerebellar artery aneurysm using new rotating applier. Technical note. J Neurosurg 1991 Sep;75(3):483-5. doi: 10.3171/jns.1991.75.3.0483.
2. Koksel T, Revesz T, Crockard HA. Craniospinal neurenteric cyst. Br J Neurosurg 1990;4(5):425-8. doi:10.3109/02688699008992766.
3. Guleryuz A, et al. Grisel's syndrome. J Clin Neurosci 2002 Jan;9(1):81-4. doi: 10.1054/jocn.2001.0944.